

nve@nve.no

Hvalstad, 08. 06 2026

Høringsuttalelse 202521065

Brattlandsdalsåa pumpeanlegg

Lyse Kraft DA har engasjert Norconsult Norge AS for å vurdere mulighetene for et pumpesystem som kan sikre vann til storørreten i nedre del av Brattlandsdalsåa. Brattlandsdalsåa utgjør en del av reguleringen av Røldal-Suldalsvassdraget, der det pågår en revisjon av konsesjonsvilkårene. I den forbindelse sendte Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og NJFF Rogaland i 2024 inn en felles høringsuttalelse sammen med flere andre organisasjoner.

Brattlandsdalsåa var før reguleringen et betydelig vassdrag med et nedbørfelt på 644 km². I dag har elva et restfelt på 67 km² ved utløpet til Suldalsvatnet (66–67,5 moh.), tilsvarende om lag 10 % av det opprinnelige nedbørfeltet. Nedre del av Brattlandsdalsåa utgjør det viktigste gyte- og oppvekstområdet for storørreten i Suldalsvatnet, og er i tillegg en potensiell gyteelv for laks og sjørørret. Det finnes ingen vandringshindre mellom denne strekningen og Sandsfjorden.

I den felles uttalen fra 2024 fremmet organisasjonene følgende krav i forhold til minstevannføring og tiltak i Brattlandsdalsåa:

“Helårlig minstevannføring med slipp fra Røldalsvatnet (f.eks. 0,5 m³/s), få utarbeidet en plan for habitatforbedrende tiltak, og gjennomføring av habitatforbedrende tiltak. Innføring av standardvilkår for naturforvaltning”.

Primært forslag – helårs minstevannføring fra Røldalsvatnet

NJFF og NJFF Rogaland opprettholder dette som sitt primære krav. Vi mener at minstevannføring fra Røldalsvatnet vil gi vesentlig større miljøgevinst enn pumping fra Suldalsvatnet, fordi tiltaket vil forbedre forholdene langs hele den regulerte elvestrekningen mellom Røldalsvatnet og Suldalsvatnet, og ikke bare på den nederste delen av vassdraget.

Vi vurderer at pumping eller tapping fra Røldalsvatnet for å opprettholde en minstevannføring er teknisk mulig å gjennomføre, på tilsvarende måte som regulanten selv foreslår pumping fra Suldalsvatnet. En minstevannføring på 0,5 m³/s vil bidra til økt vannføring langs om lag 15 km elvestrekning, inkludert den viktige gyte- og oppvekststrekningen for storørret nær utløpet i Suldalsvatnet. Hele strekningen ligger langs Rv. 13 og er godt synlig for allmennheten. I dag framstår store deler av elva som sterkt vannføringsreduert, med flere partier som periodevis er tørrlagt, særlig nærmest dammen ved utløpet av Røldalsvatnet.

Videre vil det være et relativt begrenset falltap knyttet til slipp av minstevannføring fra Røldalsvatnet (maks regulert vannstand 380 moh.) til Suldalsvatnet (66–67,5 moh.). En minstevannføring gjennom hele elveløpet vil dessuten ha større økologisk verdi enn vann som pumpes direkte opp fra Suldalsvatnet til den nederste delen av vassdraget. Vann som har strømmet gjennom en 15km lang elvestrekning vil bidra til å opprettholde naturlige fysiske, kjemiske og biologiske prosesser i hele økosystemet.

I NVEs rapport nr. 50-2019 fremgår det at energitilsiget i regionen Sunnhordaland, hvor Røldal-Suldal kraftverk ligger, økte med 11 % i perioden 1989–2018 sammenlignet med perioden 1961–1990. Denne økningen representerer en vannmengde som er vesentlig større enn det vanntapet som følger av et slipp på 0,5 m³/s.

NJFF og NJFF Rogaland mener derfor at regulanten bør pålegges helårlig minstevannføring fra Røldalsvatnet på 0,5 m³/s. Dette kan gjennomføres enten ved tapping eller pumping. Miljømessig er dette den klart beste løsningen, fordi den styrker naturverdiene, landskapsopplevelsen og mulighetene for fiske og friluftsliv langs hele den berørte elvestrekningen.

Sekundært forslag – pumpeanlegg fra Suldalsvatnet

Dersom NVE likevel ikke pålegger minstevannføring fra Røldalsvatnet, mener NJFF og NJFF Rogaland at pumping fra Suldalsvatnet kan vurderes som en sekundær løsning for å bedre forholdene på den nederste gyte- og oppvekststrekningen for storørret. I notatene fra NINA og Norconsult skisseres en minstevannføring på 1–2 m³/s gjennom en slik pumpeløsning. Dette vil etter vår vurdering kunne gi betydelige positive effekter for storørretbestanden. Elva er bred og grunn på denne strekningen, og selv en moderat økning i vannføringen kan gi en betydelig økning i tilgjengelige gyte- og oppvekstarealer. Det er derfor viktig at det gjennomføres hydrologiske beregninger for å finne ut av hvilken vannføring som gir størst mulig miljøgevinst.

Etter NJFF og NJFF Rogaland sine syn må samlet minstevannføring inkludert pumping uansett ikke understige 2 m³/s på den aktuelle strekningen, dette siden elveleiet er svært bredt og nytteverdien for fisk og vannmiljø dermed er svært stor ved en økning av minstevannføringen.

Prinsipielle vurderinger

NJFF og NJFF Rogaland ser positivt på tiltak som kan forbedre forholdene for storørreten i Brattlandsdalsåa. Levende vassdrag med robuste fiskebestander er viktige både for naturmangfoldet og for allmennhetens muligheter til høsting, fiske og friluftsliv. Samtidig er det nødvendig å løfte fram de prinsipielle sidene ved saken.

Det omsøkte pumpeanlegget er et teknisk avbøtende tiltak for konsekvenser av kraftutbygging og redusert naturlig vannføring. NJFF og NJFF Rogaland mener det er grunn til å stille spørsmål ved en utvikling der større naturinngrep i økende grad aksepteres, forutsatt at det samtidig etableres kompensasjonstiltak rettet mot enkeltarter eller avgrensede funksjoner i økosystemet.

Vi er bekymret for at en slik tilnærming kan bidra til å forskyve forvaltningen bort fra målet om å ivareta intakte økosystemer og naturlige vassdrag. Dersom naturverdier i praksis bygges ned og deretter kompenseres gjennom tekniske tiltak, risikerer man en gradvis bit-for-bit-forringelse av norske vassdrag, der helhetlige økologiske sammenhenger svekkes over tid.

NJFF og NJFF Rogaland legger til grunn at hensynet til naturmangfold, høstbare bestander, fiske, friluftsliv og landskapsverdier må vurderes samlet og ligge til grunn før inngrep eventuelt tillates. Avbøtende tiltak vil ofte være nødvendige, men de må utformes slik at de ivaretar bredden av berørte interesser og økologiske funksjoner, ikke kun enkeltarter eller enkeltlokaliteter.

Vurderingen av Brattlandsdalsåa pumpeanlegg bør derfor ikke begrenses til effekten for storørret isolert sett, men også omfatte hvilke forvaltningsprinsipper og signaler som legges til grunn for framtidige vassdragsinngrep og vilkårsrevisjoner. Tiltak som primært retter seg mot én art på en avgrenset strekning, uten å ivareta vassdragets helhetlige økologiske funksjon, er etter vårt syn prinsipielt utfordrende.

Slike løsninger bør derfor kun vurderes dersom mer helhetlige tiltak ikke lar seg gjennomføre. En strategi basert på kompensasjon for enkeltarter vil ikke ivareta vassdragets samlede økologiske verdier, og vil heller ikke sikre hensynet til fiske, annet friluftsliv og landskapsopplevelse utover den begrensede strekningen som direkte påvirkes av tiltaket.

Vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Kristine Thujord

Fagkonsulent

NJFF Rogaland

Oddvar Vermedal